

- ред. А. О. Корнецького. К. : Фамільна друкарня Huss, 2019. 160 с.
6. Сторінка курсу «Соціальне підприємництво» на Prometheus. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:WNISEF+SE101+2017_T4/about
 7. Сторінка курсу «Соціальне підприємництво та конкурентоспроможність» на освітній платформі Ed-era. URL: <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EdEra-PLEDDG+SE+2018/about>
 8. Сторінка курсу «Соціальне підприємництво як шлях до фінансової сталості ОГС» на освітній платформі ICAP Єднання. URL: <https://ednannia.ua/news/nashi-novini/12404-onlajn-kurs-sotsialne-pidpriemnitstvo-yak-shlyakh-do-finansovoji-stalosti-ogs>
 9. Сторінка курсу «Соціальне підприємництво: дизайн-мислення та невизначеність» на освітній платформі ВУМ-online. URL: <https://vumononline.ua/course/social-entrepreneurship/>
 10. Сторінка програми «Соціальне підприємництво» від Impact Hub Odessa. URL: <https://impacthub.odessa.ua/projects/sotsialne-pidpriemnitstvo/>
 11. Сторінка Програми ООН із відновлення та розбудови миру. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/UNRPP-grants-and-opportunities>
 12. Dyvnych Н. Higher education trend: social entrepreneurship as the key transversal skill. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*. 2022. № 3. P. 21–28.

Руслана Назаревич

ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Виключно важливого значення проблема соціалізації особистості набуває на етапі дошкільного дитинства, адже, дошкільний вік виступає початковим етапом формування вихованця як активного суб'єкта діяльності, спілкування та пізнання. Це зумовлено тим, що вже у дошкільному віці особистість включається у важливі сфери життя суспільства.

Соціальна компетентність дитини – це певний рівень її адаптації до соціальних норм, які пред'являє їй суспільство. Виходячи з визначення, виникає суперечність між суспільною необхідністю формування соціальної компетенції кожного члена суспільства, починаючи з раннього дитинства та недостатньою розробленістю організаційно-змістовних та методичних аспектів з проблеми формування соціальної компетенції дошкільників у закладах дошкільної освіти.

Соціалізація – безперервний процес, що триває протягом усього

життя. Він поділяється на етапи, кожен з яких спеціалізується на вирішенні певних завдань, без опрацювання яких наступний етап може не настати, може бути загальмований чи спотворений.

Розробкою теоретико-практичних аспектів проблеми соціалізації особистості дитини займаються О. Авраменко, С. Васильєва, Н. Гавриш, В. Луценко, В. Маршицька, О. Рейпольська, В. Рагозіна, Н. Шкляр та ін.).

У вітчизняній педагогіці поняття «соціальна компетентність» почало досліджуватися в обговореннях про якість освіти, про те, яким має бути портрет дитини. При цьому в узагальненому вигляді цей факт включає різні види готовності до певних видів діяльності: до професійно-трудової; до створення власної сили; до виконання громадянських функцій та розвитку суспільства, в якому їй належить перебувати; до творчої діяльності; до збереження та зміцнення свого фізичного та психічного здоров'я; усвідомлення неминучості самозмінюватися і навчатися протягом життя.

Зарубіжні дослідники надають свої трактування поняттю соціальна компетентність. Так, Д. Зіглер оцінює соціальну компетентність як повсякденну ефективну діяльність індивіда у взаємодії із оточенням. Т. Форд стверджує, що соціальна компетентність може бути розглянута як досягнення відповідних соціальних цілей у специфічних соціальних умовах із використанням відповідних засобів, досягаючи при цьому позитивних результатів у розвитку. С. Уотер та Р. Сроуф вважають, що соціальна компетентність – це здатність використовувати ресурси соціального оточення та особистісні ресурси з метою досягнення позитивних результатів у розвитку.

На переконання вітчизняних дослідників (І. Бех, С. Литвиненко, О. Кононко та ін.) соціальна компетентність – це складна полікомпонентна властивість особистості, її інтегральна якість, яка складається з цілого комплексу емоційних, мотиваційних, характерологічних особливостей і виявляється у соціальній активності та гуманістичній спрямованості особистості [2].

Таким чином, поняття соціальної компетентності сприймається як характеристика особистості, яка володіє механізмами гармонізації процесу усвідомлення соціальних проблем та ціннісних орієнтацій на суспільне благо.

Дошкільний вік – найважливіший етап у розвитку особистості. Це період початкової соціалізації особистості, залучення до світу культури, становлення загальнолюдських цінностей, встановлення початкових відносин із провідними сферами життя. Неповторні особливості психічного, фізичного та соціального розвитку виявляються у своєрідності способів та форм пізнання та діяльності дошкільника.

Компетентність дитини дошкільного віку – одна з базових характеристик дитини-дошкільника. Вона включає соціальну, комунікативну

та інтелектуальну характеристики.

Розвиток соціальної компетентності – необхідний та важливий етап соціалізації дитини у загальному процесі засвоєння нею досвіду суспільного життя та суспільних відносин. Людина за своєю природою є істотою суспільною. Під соціальною компетентністю дошкільника розуміється якість особистості, яка сформувалася у процесі активного засвоєння соціальних відносин, що виникають на різних етапах соціальної взаємодії, і навіть засвоєння дитиною цих етичних норм є основою побудови та регулювання міжособистісних відносин і внутрішньо особистісних соціальних позицій.

Формування соціальної компетентності відбувається на всіх етапах розвитку особистості, і кожен наступний етап дорослішання у своїй основі має попередній. Так, першою ланкою формування соціальної компетентності дитини є її сім'я та близьке оточення. Приклад батьків важливий для дитини, що є визначальним у формуванні її життєвих цінностей та пріоритетів. Друга ланка – це заклад дошкільної освіти, де дитина-дошкільник досить багато часу проводить у тісному контакті з вихователем.

Адже, за концепцією дошкільного виховання та Базовим компонентом дошкільної освіти, сучасний дошкільний заклад має стати «інститутом соціалізації», призначення якого – забезпечити фізичну, психологічну і соціальну компетентність дитини від народження до шести-семи років, можливість адаптації до унормованого існування серед людей, сформувати ціннісне ставлення до світу, навчити особистісного існування, озброїти елементарною наукою і мистецтвом життя. Передусім це відбувається завдяки поступово зростаючій ролі дитячого співтовариства, яке, за твердженням Ю. Лотмана, починаючи зі старшого дошкільного віку суттєво впливає на процес соціалізації дитини [2].

Таким чином, соціальний розвиток – це формування ставлення дитини до себе та навколишнього світу. Завдання педагогів та батьків – допомогти дитині увійти до сучасного соціуму. Соціальна готовність включає соціальну адаптацію дитини до умов ЗДО та сім'ї, до різних сфер життя, виражений інтерес до соціальної дійсності. Врахування особливостей формування соціальної компетентності та об'єднання її компонентів з компонентами соціально-педагогічного середовища ЗДО дозволить забезпечити їх успішну взаємодію та вплив один на одного. Створення умов для формування соціальної компетентності на основі співробітництва з дорослими та однолітками та відповідним віку видів діяльності, дозволяють ефективно встановлювати та підтримувати контакти з оточуючими, а також знайти своє місце та реалізуватися, що є найбільш актуальним для успішного розвитку особистості дошкільника.

Отже, формування соціальної компетентності особистості в дошкільному віці є пріоритетним напрямом дошкільної освіти, важливим

системним, педагогічно виваженим утворенням, тому пропонуємо деякі рекомендації щодо формування соціальної компетентності дошкільників:

- ознайомлення дошкільників із різними форматами поведінки в проблемних ситуаціях, збагачення соціальних уявлень дітей;
- забезпечення розвивального середовища для особистісного зростання дитини в суспільних відносинах з ровесниками й дорослими, навчання оцінювати власну поведінку;
- прищеплення базових навичок соціального спілкування (партнерська взаємодія, віртуальний діалог, тощо).

Список використаних джерел

1. Айзенбарт М. М. Формування соціально-комунікативної компетенції старших дошкільників крізь призму ігрової діяльності [Електронний ресурс] / М. М. Айзенбарт // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2013. – Вип. 29. – С. 417–422. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pfto_2013_29_68
2. Соціалізація дітей старшого дошкільного віку в умовах ДНЗ : монографія / Н. Гавриш, О. Рейпольська та ін.; за заг. ред. О. Рейпольської. – К. – Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2018. – 280 с.

Вікторія Никитенко

ГЛОБАЛЬНА ЦИВІЛІЗАЦІЯ ХХІ СТ.: ЗАНЕПАД ЧИ ВІДРОДЖЕННЯ?

Тисячолітній розвиток людської цивілізації відзначався динамічними процесами прогресу, становлення нових технологій, зародження ключових ідей розвитку. Розвиток новітніх технологій, ідей цивілізаційного розвитку, освоєння земної кулі, дослідження космосу, подолання різноманітних проблем людства – ці чинники вказували на розвиток та удосконалення людської цивілізації. Проте, поряд з елементами інновацій та прогресу людської цивілізації наростають негативні тенденції та явища. Це різноманітні глобальні економічні, суспільні, екологічні проблеми. Повернення до нарощення систем озброєння, множинність локальних військових конфліктів, екстремізм, тероризм – всі ці явища активізувалися та навіть набувають загострених форм у ХХІ ст. Актуалізується логічне питання – сучасна світова цивілізація на межі занепаду чи відродження. Спробуємо з'ясувати даний аспект та розглянути можливі сценарії розвитку людства.

На межі тисячоліть склалася нова картина світу: внаслідок краху